

Halina Reijn: 'Ik ben rustiger geworden. De zucht naar succes en uiterlijkheden is vervuld. De echte honger naar 'alles' is weg'

Intensiteit en tomeloosheid horen bij Halina Reijn. Jarenlang wilde ze méér, méér, méér. Tot het haar allemaal te veel werd en ze zichzelf wat rust gunde in Amerika. Nu is de 30-jarige actrice terug en wil ze voortaan vooral zelf bepalen wat ze doet en hoe ze dat invult.

Het meisje Halina wervelde om te heen. Gulzig joeg ze haar dromen achterna, elke deur moest geprobeerd, elke deur kon open. *Prinsesje Nooitgenoeg*, niet voor niets werd dat de titel van haar boek, vol autobiografische elementen.

Halina speelde en schitterde en huilde en lachte en schreeuwde en leefde. Je kon geen bioscoop binnengaan of je zag haar op de posters, je kon geen theater binnenwandelen of daar zag je haar groots en meeslepend spelen. Het supertalent, dolgelukkig dat ze een passieberoep had, onstuitbaar op weg naar de top.

En toen, ergens in 2004, was Halina ineens weg. Ze was moe. Te gulzig alles aangevallen, te intens alles beleefd. Een jaar in Los Angeles bracht haar rust, gaf haar inzichten. Nu is het meisje een jonge vrouw en is ze terug in Nederland. Is de orkaan gaan liggen? Voor ons kerstnummer vroegen we haar: wat is je ultieme boodschap? Halina schreef: 'liefde en liefde en liefde en vrede, maar ook vechtlust en een boom, een kaars, een dronk en nog meer liefde en zijn hand in de jouwe of andersom en elkaar vergeven...'

margriet 25 26 61

Halina Reijn:
'Ik ben rustiger
geworden. De zucht naar
succes en uiterlijkheden
is vervuld. De echte
honger naar 'alles' is weg'



Halina is nu van haar 30-jarig...
Hoeveel heeft ze nog te ontdekken...
aan de wereld? Ze is nu rustiger...
en wil vooral zelf bepalen wat ze doet...
en hoe ze dat invult.

De zucht naar succes en uiterlijkheden is vervuld. De echte honger naar 'alles' is weg.

'In mij zit een enorme tegenstrijdigheid.

Aan de ene kant ben ik krachtig, aan de andere kant klein en kwetsbaar'

We moesten even ademhalen en dachten: nee, de orkaan Halina is niet gaan liggen. Die woedt. Toch?

Ze grinnikt achter haar onafscheidelijke cola light met véél ijs als we haar boodschap nog eens voorlezen. Ze herkent zichzelf. Zo is ze, ja, tomeloos. "Al ben ik wél een stuk rustiger geworden. Niet in mijn werk, maar in mezelf. Na het jaar in Amerika ben ik minder tomeloos, minder ambitieus. Ik denk niet langer van: méér, méér, méér. Eerder: minder, minder, minder. Ik ben nu dertig, hè. Het is zo: als je op jongere leeftijd al succes hebt, deuren zich eerder voor je openen, kom je ook weer sneller in andere levensfasen. De zucht naar succes en uiterlijkheden is vervuld. De echte honger naar 'alles' is weg. In het begin vond ik dat verontrustend, maar nu is het bevrijdend. Het is heel klassiek, je bent eind twintig en keert naar binnen. Eerst is het: 'Hallo, hier ben ik, kijkt er iemand naar mij? Waar is het, wáár, mis ik iets?' Nu denk ik: joh, je leeft maar zo kort. Ik heb ernstig de behoefte te léven, nu."

Dat het lijkt alsof de storm alweer orkaankracht krijgt, met al die films en stukken waarin ze speelt, dat is een erfenis. Oude afspraken. "Toen ik aan Toneelgroep Amsterdam toestemming vroeg er een jaar tussenuit te mogen gaan, zeiden ze: 'Goed, maar als je terugkomt, dan moet je wel dit en dit doen.' Ik heb laatst nieuwe afspraken met ze gemaakt, dat ik het écht eens rustiger aan ga doen."

Halina wil niet langer leven in de orkaan die ze zelf was. "Er waren tijden dat ik op één en hetzelfde moment in twee films zat en drie stukken, dag en nacht aan het werk was, er 26 dingen door elkaar heen liepen, dat was gekte, dat was storm. Had niet alleen met de hoeveelheid werk te maken, ook met mijn mentaliteit, de intensiteit waarmee ik al die verscheidene dingen deed. Het hangt ervan af in hoeverre je autonoom blijft of dat je jezelf helemaal laat uithollen."

Ze wilde meer gaan creëren, zelf aan de basis staan. Als actrice was ze te vaak de laatste schakel van een hersenspinsel van een ander, de regisseur. "En dat kan ik heel goed. Ik kan me erg sterk inleven in wat een ander wil. Het 'muzeschap' is gemaakt voor mij, dat heb ik opnieuw uitgevonden én verbeterd. Bij Theu Boermans, bij Ivo van Hove, bij Alex van Warmerdam, bij Paul Verhoeven.

Ik was zo gewend om te zeggen: 'Hier ben ik, zeg mij maar wat ik moet doen, ik ben een onbeschreven blad en beschrijf mij'. Dat ging zich wreken. Lag ik 's avonds in mijn bed vol woede: ja, maar wie ben ik dan?"

Ze nam het heft in handen in LA. "Een keerpunt." Ze ging schrijven. Het boek *Prinsesje Nooitgenoeg*, dat met lof werd overladen. Een filmscript over de relatie tussen een vader en dochter. Ze werd er grenzeloos gelukkig van. "Ik geniet. Zojuist had ik een vergadering met wat producenten over mijn script, zat ik daar met allemaal mannen en het was heerlijk om te zeggen: 'Vind ik niet,' en 'Dat gaat dus niet gebeuren.' Zo grappig. Dat al die rijke Amerikaanse mannen er geld in steken, in iets wat ik heb verzonnen! Toch ook een soort wraakgevoel, van: ik heb nou de touwtjes in handen. En al zouden al die dingen totaal mislukken, dit is toch wat me de meeste bevrediging geeft: iets helemaal vanaf de grond opbouwen. Het is dan mijn werk. In acteren kan ik mezelf veel te veel verliezen. Dan ben ik grenzeloos, schiet ik alle kanten op, moet ik alle zeilen bijzetten om mezelf te blijven. Terwijl, als ik zelf iets bouw, voel ik me heel erg op de aarde, in het hier en nu, een echte bouwvakker. Bij de vergadering met die producenten was ik superconcreet en heel erg in mijn kracht. Daarna moest ik repeteren voor *Hedda Gabler* en vloeide ik weer helemaal uit mezelf. Dat is de rode draad in mijn leven; in mij zit een enorme tegenstrijdigheid. Aan de ene kant krachtig, aan de andere kant klein en kwetsbaar."

De stap een jaar naar Amerika te gaan was aldus van essentiële waarde. "Ik riep al vanaf dat ik *Orphelia* speelde, mijn allereerste rol: 'Ik wil creëren, ik wil creëren.' Dat zijn dan van die holle frases, die iedereen kan roepen. Maar omdat er in Amerika niets was, alleen maar stilte, een eenzame kamer en een tuin-

tje, kwam er eerst de vraag op me af: wie ben ik dan? Die demonen heb ik toegelaten, ik zat op het randje van gekte. Ik dacht: ik ben niemand als ik niet werk. Ik werk, dus ik besta en als ik niet werk, besta ik dus ook niet. Het was unheimisch, ik was bang, alleen, onthecht en los van wat er werkelijk aan de hand was. Dan komt de fase van het opkrabbelen. Je zit aan het water, kijkt naar een struik en denkt: ik voel me eigenlijk wel

lekker. En niet omdat ik weer een rol had gekregen, of een jubelende recensie of een prijs, maar omdat ik een struik zag. Ik was in harmonie. Sterk. Ik was ineens helemaal geen storm. Een beekje. Heel rustig en optimistisch. En toen, vanuit de stilte, kwamen de ideeën: ik zou dat willen schrijven; ik zou dit willen doen. Ik ben ermee begonnen en dat voelde zeer prettig en meditatief. Acteren is heftig, met je lijf en met je kop, het is rennen, sjezen, doen, tientallen mensen om je heen die roepen wat je moet doen. Schrijven is: alleen. Uren voor je uitstaren. Een kopje koffie drinken. Daarom noem ik het een keerpunt, het heeft erg veel teweeggebracht.”

Prinsesje Nooitgenoeg, een onthutsend relaas over de moderne generatie actrices en acteurs, móest worden geschreven.

“Er zat boosheid in mij, verontwaardiging. Naar mezelf toe, naar mijn generatie toe. Verbazing over wat mijn vak was. De tijd waarin we leven. Dat er zo weinig engagement nog is, dat er zo veel is geïndividualiseerd. Er is geen collectiviteit meer. Vroeger leerde ik altijd: als je van subsidie leeft, moet je jezelf een functie verschaffen, de larf van de samenleving zijn, vragen opwerpen, het debat voeren op het toneel. Is geen sprake meer van. Niet in mijn kringen.

Sinds ik van de school kwam is toneel omgeturnd van ‘We zijn allemaal gelijk, niemand is een ster’ naar ‘Het Sterrentoneel’. Daar raakte ik van de war, zeker omdat ik door mijn ouders ben opgevoed met het idee: dat zijn vieze dingen.

Mijn carrière verliep zo dat ik in een eliteclubje terecht kwam van verwende, luxe sterren. Al die erkenning en herkenning die ik kreeg, stond in geen verhouding meer met waarmee ik bezig was. Ik raakte confuus van al die aandacht, ik walgde van mezelf, ik háátte mezelf erom, kwam erdoor in een identiteitscrisis. Ik vroeg me af: wat bete-

kent het dan voor mij? Waar is de integere kunstenaar en waar begint de ijdele diva? Je kunt wel zeggen: ‘O, mij doet het allemaal niks, interviews, roem, recensies’, maar het is verslavend. Ik kreeg elke keer een shot en natúúrlijk deed al die aandacht mij wel iets. Ik ben de Heilige maagd Maria niet.

Het viel me alleen ontzettend tegen van mezelf. Ik wist dat de droom beroemd te worden er was. Toen ik zes was, wilde ik al *Annie* zijn en liep ik in een prinsessenjurk. Maar op een gegeven moment had ik mezelf toch echt wijsgemaakt dat ik een enorme grijze wollen sokkenbreister was. Dat bleek dus niet zo te zijn. Moest ik me mee verzoenen, zeker omdat ik van die vrije ouders kwam en in mijn werk al die *babyboomers* boven me had, die riepen: ‘Samen, samen, samen.’ Tot mijn grote schrik was het zo niet, het ging om namen, het was: Het temmen van de Feeks met... Halina Reijn! Ik had juist heel veel behoefte aan groepsgebeuren, mét

elkaar iets melden waar ‘het over gaat’. Dat heb ik dan maar in het boek gedaan.”

Ze schreef het in een superieure stijl, snel en rauw, vol zwarte humor. Anna, de hoofdpersoon in *Prinsesje Nooitgenoeg*, neemt zich steeds beslist voor zich te gaan ‘melden’. Weg van het lege sterrendom, op naar het goede doel in Afrika. Ze doet het nooit en uiteindelijk maakt een regisseur haar duidelijk: jij hebt een passieberoep, dit is wat je bent en misschien is het wel genoeg om het publiek een enkele gedachte mee te geven, een klein idee, hoe minuscuul ook. “Het is een metafoor geworden voor de emotionele reis die ik zelf heb gemaakt, van totale woede naar acceptatie. Oké, ik kan dan niet de wereld veranderen, maar ik kan binnen mijn eigen ienie-mini-microwereldje dan maar beter proberen het zo goed mogelijk te doen. Ik voer de hele strijd die ik wil voeren dan maar op het toneel.”

En dat kan ze als de beste. Halina Reijn zien spelen is een genot. Haar drift, haar talent, ze is er niet zuinig mee, ze smijt het ons om de oren. “Het toneel is nog steeds het mooiste wat er is, mijn eerste grote liefde. Na zo’n stuk ben ik wel helemaal kapot. Ik kan niet technisch acteren, ik huil echt, ik voel echt, mijn stem gaat er avond aan avond aan. Maar voor minder doe ik het niet, het zal nooit half half zijn. De regisseurs waarmee ik werk zullen dat ook nooit accepteren, dat zijn nogal veeleisende types. En ik wil ook niet anders, het is de enige manier om iets magisch te laten zijn. Ik moet alleen wel denken: oké, ik ben nu eenmaal zo, dan moet ik mijn talent wél exclusiever gaan gebruiken. Niet altijd maar alles willen, zo van: ja, ja, ja, dat wil ik en dat wil ik en dat wil ik...”

Die eeuwige innerlijke strijd. Ze weet dat ze moet remmen, ze wil ook wel remmen, maar ze hééft geen rem. Neem *Hedda Gabler*. “Ik las het script en het was van: hááá, smullen, smullen, smullen. Dan vind ik het meteen alweer té leuk, zet ik alles open.”

Dus heeft ze gelijk. Het moet allemaal minder. Beter gezegd: minder vaak. “Het liefst speel ik zo af en toe in een mooi stuk, doe af en toe een film en voor de rest wil ik dolgraag met mijn eigen ideeën aan de slag. Een nieuw boek schrijven en zo. Als er maar meer rust is. Ik heb deze zomer acht weken vrij! Heerlijk.”

Twee jaar geleden zaten we ook al in het Amsterdamse American Hotel bij elkaar. Zij was toen met haar stiefzoon aan komen rennen. Ze leek me een prettigaffe moeder, zo eentje die de stoute dingen zelf verzint. Maar het romantische beeld van toen bestaat niet meer; met Stefan, de vader van het jongetje, liep het stuk. “Ik ben in de liefde door schade en schande wijs geworden. Het was de tweede keer dat het volledig misliep, omdat ik

altijd voor het werk koos, *n'importe pas*. Hoe leuk mijn vriendje ook was en hoe fantastisch ik het ook vond om met zijn kinderen te leven. Ik investeerde in mijn carrière, dat had ik toen nodig. Ik ging voor mijn eigen ruimte. Geen spijt van, al was het ontzettend verdrietig. Die tijd van ikke, ikke, ikke, dat extreem solistische, is nu wel voorbij. Mijn boek is wat dat betreft ook een aanklacht tegen mezelf, die meisjes daarin denken alleen maar in hun kleine wereldje. Het is nu de tijd om ook te geven, om samen te zijn. Ik merk dat ik daar veel vrolijker van word. Ik ben nu ontzettend gelukkig met mijn nieuwe vriendje, ook omdat ik daar echt de tijd voor vrijmaak.”

Och jee, daar komt die ene vraag weer. “Als je dertig wordt, willen ze het allemaal weten: wanneer wil jij moeder worden? Het is een enorm dilemma. Ik wil het best graag, maar het is zo'n keuze geworden, zo niet meer vanzelfsprekend. Vind ik jammer. Ik zou zo graag willen dat het je nog gewoon zou

overkomen, zo van: ho, ik ben zwanger! Als vrouw is het niet te doen, moederschap en actrice zijn te combineren. Heel oneerlijk. En wat zeker meespeelt: mijn ouders waren vroeger altijd thuis en dat vond ik fantastisch. Dus ja, de keuze dient zich wel aan, maar wil nog niet concreet worden. Binnen nu en een paar jaar zal er heus een dag komen dat ik zeg: ik neem gewoon een kind, bekijk het allemaal maar, doe!”

Dat ze er nu over praat is al heel wat, gnuift ze: “Het is niet meer zo dat ik roep: ‘Nóóit kinderen, stom gespreksonderwerp, ik ben een meisje, ik ben geen vrouw en ik wil het er niet meer over hebben.’ Heb ik jaren gedaan, maar die puberale houding is voorbij. Blijkbaar is er toch iets hormonaals aan de gang bij mij.”

Van haar stiefmoederschap stak ze al een hoop op: “Omdat ik die kinderen zo lang van zo nabij meemaakte, merkte ik wat het bete-

kende om moeder te zijn. Niet alleen gezellig en grappig, of fantastisch en romantisch, ook: keihard werken en onvoorwaardelijke liefde en verantwoordelijkheid voelen. En schuldgevoel, als je weer eens lang ging werken. Misschien ben ik daarom nu nog zo geremd in de gedachte zelf moeder te worden.”

Hoe zal ze zijn als moeder? Zo vrij als haar hippie-ouders waren, of zo streng als haar regisseurs? Ze is er beslist over: “Absolute grenzen. O ja. Maar wel met het zelfvertrouwen dat mijn ouders mij hebben gegeven. Echt heel erg achter je kind gaan staan, het kind een kind laten zijn, de Vrije School, daar ben ik allemaal voor. Maar wel inkaderen, heel duidelijk zijn: dat mag wel, dat mag niet. Ik denk dat kinderen daar heel rustig van worden.”

Ze lacht. “Máár, dat is wat ik vind. Rationeel. Ik kan me goed voorstellen dat als ik een kind heb, ik mijn moeder word. Want dat is wat ik ken. Dat merkte ik erg bij de kinderen van Stefan; ik had dat grenzeloze, kom op, leuke dingen doen! Zo dat hij wel eens zei: ‘Je moet een beetje duidelijk zijn, hoor, je kunt niet de ene dag dit en de volgende dag dat zeggen.’ Daar leerde ik van. Hij is een ontzettend lieve vader en ook heel vrij, maar ze weten bij hem wél waar ze aan toe zijn.”

Haar eigen vader overleed vroeg, veel te vroeg. Ze was nog een kind. Vervolgens ging ze steevast op zoek naar vaderfiguren die haar grenzeloosheid konden intomen. “Bij die mannen gedij ik. Al die dominante, strenge regisseurs zijn natuurlijk ook vervangende vaders. Ik zag het ook terug in mijn liefdes. Ik heb altijd oudere vriendjes gehad, dat had ik nodig, die vervangende vaders, dat genas mij.”

Dat is nu voorbij. “Ik heb nu een vriendje van 25.” Definieert ze liefde sindsdien anders? “Veel realistischer. Heeft ook met de leeftijd

te maken. Ik ben een stuk cynischer geworden. Ik weet nu: verliefdheid is een stuk endorfine, dat moet je allemaal niet vertrouwen. Het is leuk, maar meer ook niet. Daarna begint het werk. Eigenlijk veel prettiger, dan wordt het ook maakbaarder. Als je alleen maar gaat zitten wachten tot de romantiek weer terugkeert, kun je lang wachten.”

Haar moeder is apetrots op Halina.

“Die staat altijd achter mij. Daarom ben ik dit geworden. Ik was zes toen ik zei: ‘Mama, ik wil actrice worden’ en zij ging onmiddellijk als een gek bellen om dat te regelen. Zij is mijn carrière. Ik zeg het ook tegen haar: ‘Ik ben een verlengstuk van jou, ik was nooit zo geworden als jij me niet altijd had gevolgd met die liefde en altijd maar was meegegaan.’ Ze zei altijd: ‘Je kunt het, je doet het zo fantastisch.’”

Haar moeder vindt eigenlijk maar één ding vervelend: die verdraaide roddelpers. “Dat vindt ze zo moeilijk. Dan belt ze helemaal overstuur op: ‘De buurvrouw zegt dat je gaat

trouwen en dat wist ik helemaal niet.’ Of: ‘Ze schrijven in het Nieuwsblad van het Noorden dat je een relatie hebt met Tygo Gernandt.’ Dan zeg ik: ‘Maar mama, dat is niet zo, dat verzinnen die mensen echt.’ Ze snapt dat niet, dat gedoe is zo niet van haar generatie. Vindt ze heel raar.”

Voor de rest schurkt moeder Reijn zich behaaglijk tegen Halina’s wereld aan. “Ze gaat altijd mee, is altijd bij de premières. Al die kunstenaars, ze vindt het zalig zich daar tussen te mengen. Kun je haar niet weg krijgen. Die liefde voor de kunstenaar was er vroeger al met papa en ze vindt nu natuurlijk dat ik die fakkel draag. Ze kan ook heel hard zijn. Zegt ze: ‘Sorry hoor, Halina, dat deden we in de jaren zeventig al en dan tien keer beter.’ Ik kan overal over praten met mama. Ik heb echt iets aan haar.”



Halina over Hedda

“Dat stuk is een droom om te spelen, *Hedda Gabler* is echt een zelfmoordstuk. Die vrouw verveelt zich dood. Vaak wordt het gelezen als een stuk over een vrouw die gevangen zit in haar huwelijk, maar volgens mij gaat het over een vrouw die gevangen zit in zichzelf. Ze kan de werkelijkheid niet aan. Een vrouw die zo intelligent is dat ze álles doorziet en voortdurend roept: ‘Waarom ben ik hier, wat is de zin van dit leven?’ Ze koketteert er ook mee, met dat totale niets. Het zal voor veel vrouwen angstaanjagend herkenbaar zijn, zeker in deze verwende tijd. Een waarschuwing. Haar man is de onbevangen optimist die de hele tijd blij roept: ‘Het komt wel goed!’ Maar zij weet: dat is niet zo. De cast is fantastisch: Jacob Derwig, Karina Smulders, Roeland Fernhout, Renee Fokker. Heerlijk!” Kijk voor meer informatie op www.toneelgroepamsterdam.nl.

Halina over Paul Verhoeven

"Paul vertolkt heel erg de vaderrol voor mij. Zeker in het zelf mijn scripts schrijven. Soms neemt dat best wel heftige vormen aan, dan bel ik hem op: 'Paul, wat moet ik doen, die zegt dit en die zegt dat...' Dan zegt hij: 'Blijf bij je script, niets eruit laten halen, het is fantastisch!' Ik ben in LA veel bij hem geweest. Een zeer dierbare vriend en een grote inspiratiebron. Ik adoreer die man. Bovenmatig intelligent. Tomeloze energie. Als je het over een storm hebt, ben ik een briesje vergeleken bij Paul. Tijdens de opnames van *Zwartboek* was het ook een spektakel als wij tegen elkaar tetterden: wáhwáhwáh! We hebben dezelfde fascinaties voor de donkere kanten van het leven, voor seksualiteit, voor geweld. En ik houd erg van mensen die mij niet met zijden handschoentjes aanpakken, maar gewoon concreet en helder zeggen: 'Dit is niks en dat is wel goed.' Die mensen prikkelen mij. Met Paul kan ik sparren, de grenzen opzoeken. Hij leerde me dat ik mocht groeien: 'Jij bent alles, tot het tegendeel is bewezen.'"

► Halina met Paul Verhoeven en Carice van Houten tijdens de opnames van de film *Zwartboek*.



◄ Scène uit de film *Blind*.



► Uit de film *Ik Omhels Je Met Duizend Armen*.



Halina Reijn is momenteel te zien in de films *Ik Omhels Je Met Duizend Armen*, *Zwartboek* en *Blind* en op 21 juni gaat het toneelstuk *Hedda Gabler* in première, met Halina als Hedda. Kijk voor Halina's films op www.blinddefilm.nl, www.zwartboekdefilm.nl en www.ikomhelsjemetduizendarmen.nl.